כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת ניצבים ■ גיליון ראש השנה ה'תשע"ז ■ כ"ה אלול ה'תשע"ו ■ 28.09.2016 ■ גליון מס' 396

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

בפיך ובלבבך לעשותו
"רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", ריבוי התורה ומצוותיה ניתנו לאדם...
המשך בעמי 2

היום הרת עולם
כל אדם חי בתוך שלושה מעגלים: המעגל האישי, המעגל הלאומי והמעגל העולמי...
המשך בעמי 3

ליצוק תוכן רוחני לשולחן החג
ראש השנה הוא "יום הדין". יום שבו נשפט האדם על "החבילה" שאגר במשך השנה...
המשך בעמי 4

שויית קיץ
בבית הכנסת בו אני מתפלל בראש השנה, מתכננים לערוך קידוש מפואר עם כל מעדני עולם, קודם תקיעות השופר...
המשך בעמי 5

סיפור לשבת

בבית דין של מעלה
ידיו המגוידות חפרו באבן בלא כח, ברירה לא הייתה בידו, חייב היה להביא מעט כסף...

העגלון והזמיר
באחד הימים ביקש הפריץ מעגלונו לקחת אותו לעיר. העגלון שמח על הנסיעה הארוכה...
המשך בעמי 6

שביבים
- ולב אלמנה ארנין
- נסו לקלם
- הכתיבה והחתימה טובה - תשפיע על השידוך
- המחטיא את הרבים
- איך מנקים שופר?

המשך בעמי 8

מבקשים סליחה, מבינים סליחות

/ הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

בתפילת יום כיפור קטן האחרון, בערב ראש חודש אלול, שאלתי כמה יהודים טובים מה הכוונה במילים "**בְּדִיל וַיַּעֲבֹר**", שאנו אומרים לאחר רשימת "**רַחֲמָנָא אִדְכַּר לָן**". שאלתי גם מהי הכוונה במילים "**חוֹתָם תְּעוּדָה תַּתִּיר, סוֹדְךָ שִׂים בְּלִמּוּדֶךָ, טַבּוּר אֲגַן הַסַּהַר, נָא אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג**". התשובות נעו בין "באמת אני לא יודע" לבין תשובות לא נכונות בעליל.

מה הכוונה "ברוגז רחם תזכור"? מהו "מחי ומסי"? מה פירוש המילים "**תַּחַן הָפִיקוּ, נַשְּׁקוּ בַר**", שקהילות אשכנז אומרים בסליחות שבערב ראש השנה? ומהו ביאור המילים "אם אפס רבע הקן, אוהל שיכן, אם ריקן", שאומרים בני עדות המזרח בסליחות שבכל חודש אלול ועשי"ת?

***

הסליחות מורכבות מוידוי, קטעי פסוקים ופיוט ומאמירת י"ג מידות. בין כותבי הסליחות אנו מוצאים גדולי עולם וארץ קודש, כרבנו גרשום, רש"י, רבי אלעזר מוורמיזא, בעל ספר 'הרוקח', רבי שלמה אבן גבירול, רבי שלמה הבבלי (מתלמידי רב האי גאון, החותם את פיוטיו תחת השם "שלמה ב"ר יהודה"), ועוד.

בנוסח הסליחות ישנו הבדל מהותי בין נוסח האשכנזים ונוסח הספרדים. נוסח האשכנזים מורכב מאמירת שלש-עשרה מידות, וידוי ופסוקים עם פיוטים המתחלפים מדי יום ויום, אך נוסח עדות המזרח הוא אחיד בכל חודש אלול, עם הוספות הנאמרות בעשרת ימי תשובה. גם רוב הפיוטים שונים. בעוד שהנוסח של קהילות אשכנז מורכב מפיוטים רבים הכתובים בלשון מליצית ומורכבת, הרי שנוסח בני עדות המזרח כתוב בשפה פשוטה, המובנת כמעט לכל יהודי.

גם במספר קהילות בצפון אפריקה קיימים מחזורי סליחות הכוללים פיוטים המתחלפים לימים השונים, כמו 'שפתי רננות' של יהודי לוב וג'רבא, המכיל מעמדי סליחות לימי שני, חמישי ושבת (בשאר הימים נאמרות הסליחות בנוסח בני עדות המזרח). גם בקהילות אשכנז ישנם הבדלים בין קהילות שונות לגבי סדר אמירת הפיוטים וימיהם, ואנו מכירים בעיקר את נוסח פולין ונוסח ליטא.

לא לחינם כתבו כותבי פיוטי הסליחות שנאמרות בקהילות אשכנז את פיוטיהם בשפה מליצית ומסובכת, הנצרכת פרשנות וביאור עמוק. בשו"ת שער אפרים (סי"ג) כותב ש"הטעם שלא רצו הגאונים מייסדי הפיוטים לכתבם בלשון שמבינים הכל, הוא כדי שלא יבואו הגויים להתפלל את התפילות והתחנונים לעבודה זרה שלהם, ולכן שיבחו חכמים את בית אבטינס וחבריהם שלא רצו ללמד על מעשה הקטורת ולחם הפנים. ומי שרוצה ללומדם, המה מובנים היטב על פי שיטת התלמוד, המדרשים ומאמרי הזוהר". ואכן, יודעי ספר המעיינים בפיוטי הסליחות, יגלו בהם אוצרות נפלאים של ציטוטים מגמרות ודברי חז"ל. השערי תשובה (תקפא, א) כתב שלכתחילה צריך לומר את הסליחות בכוונה ולכן עוררו גדולינו שנשב ונלמד את ביאורי ופירושי הסליחות. כ"ק האדמו"ר מצאנז זצ"ל בעל "שפע חיים", היה אומר שכל אחד צריך ללמוד ולשנן לעצמו את פירוש המילים של פיוטי הסליחות, הכתובים בדרך כלל בקצרה וברמזים, וצריך להשקיע רבות כדי להבין את פשטות הכוונה, והוא כותב: "ובעוונותינו הרבים, כל אחד טרוד בעסקיו ואומרים את הסליחות במהירות ובחפזון בלא כוונה, ומה בצע באמרתו", וכן מובא בספר ה"אלולים קודש לה'" בשם מרן הגרי"ש אלישיב והגרש"ז אוירבך זצוק"ל ויבלחט"א מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א והגר"מ שטרנבוך שליט"א, שהמליצו ללמוד קודם את פיוטי הסליחות, כדי שנבין מה בדיוק אנו אומרים.

אם לא הספקנו לשבת וללמוד את הסליחות כראוי, מומלץ לומר את הסליחות מתוך חיבורי

הסליחות המבוארים והמפורשים. בימינו עמלו כבר מספר תלמידי חכמים יקרים וביארו לנו את הסליחות, בשפה קלה ונעימה, וכדאי להביט מעט בביאורים במהלך אמירת הסליחות, כדי שנבין מה אנו אומרים ולא רק נמלמל מילים הקשות לנו להבנה.

ואם ישנם קטעי סליחות או פיוטים במחזור, שאנו לא מבינים אותם לאשורם?- כתב על כך ה"פלא יועץ" (ערך סליחות): "ואפילו מי שהוא עם הארץ ואינו יודע מה שהוא מוציא מפיו, על כל פנים יאמר הסליחות אות באות, תיבה בתיבה, בקול בכי, בקול תחינה, ביודעו הכוונה שהוא מבקש לפני המלך ד' צבקות על אשר חטא על הנפש, וחרדה ילבש, ואם כה יעשה, יבטח בה' אלוקיו, כי קל חנון ורחום הוא ומרבה לסלוח, ולא יחפוץ במות המת ואינו בא בטרוניא עם בריותיו, רק שיעשה אשר בכוחו לעשות, ומודה ועוזב ירוחם", עכ"ד. ובספר "האלולים קודש לה'" הביאו מספר מקורות לכך שמנהג ישראל לומר פיוטים וסליחות, גם כשלא מבינים כל מילה לאשורה, כיון שישנה מעלה לומר סליחות גם כשלא מבינים היטב את פירוש המילים, ורחמנא ליבא בעי, הקב"ה רוצה בעיקר את לבבנו ולא רק את המילים עצמם.

❋❋❋

והנה ביאור המילים בהם פתחנו את מאמרנו. "**בְּדִיל וְיַעֲבוֹר**"- הכוונה: בזכות "ויעבור", היינו שהקב"ה יזכור לנו בזכות תפילת "ויעבור", הם י"ג המידות שאמרנו זה עתה. "מחי ומסי"- היינו מכה ומרפא, "וברוגז רחם תזכור" צריך להיקרא עם פסיק, "ברוגז"- בעת רוגזך, "רחם תזכור"- מידת רחמיך תזכור. והכוונה במילים "אם אפס רובע הקן"- אם נחרב בית המקדש, בה שכנה השכינה הנקראת 'קן' (כמובא בזוה"ק)- "אוהל שיכן"- ששרתה בו השכינה, "אם ריקן"- ונתרוקן מהצדיקים. ו"**חוֹתָם תְּעוּדָה תַּתִּיר**"- פתח לנו את התורה החתומה, "**סוֹדְךָ שִׂים בְּלִמּוּדֶךָ**"- צפונות התורה תגלה ללומדיך, "**טַבּוּר אֲגַן הַסַּהַר**"- חכמי הסנהדרין שישבו בחצי עיגול, "**נָא אַל יֶחֱסַר הַמָּזֶג**"- שהקב"ה יחזירם למקומם ולא תיפסק חכמת ההוראה, המשול ליין מזוג ומשובח.

❋❋❋

אימתי צריכים לעמוד בסליחות ומתי אפשר לשבת?

כתבו הפוסקים (מטה אפרים, אליה רבא וקיצור שולחן ערוך) שטוב לעמוד באמירת הסליחות, וישנם היושבים באמירת פסוקי "זכור רחמיך" ונעמדים ל"שמע קולנו", אך מי שקשה לו לעמוד, כגון שהוא זקן או עייף, שקם לומר סליחות באשמורת הבוקר, יכול לשבת באמירת כל הסליחות, אך חייבים לעמוד באמירת י"ג מידות ובכל הווידויים (מטה אפרים ועוד פוסקים רבים).

מרן הגרש"ז אוירבך זצוק"ל היה יושב בכל התפילה, בסליחות ובימים הנוראים, מפאת זקנותו וחולשתו, אך דקדק למאוד החל מאמירת "קל מלך יושב" וי"ג מידות. ואולם הגר"מ שטרנבוך שליט"א כתב שרק בי"ג מידות חייבים לעמוד, אך לא באמירת "קל מלך יושב".

כתבו הבן איש חי והכף החיים, וכך הורה גם מורי ורבי הגר"ח קניבסקי שליט"א, ששוחין מעט בתיבות "ויעבור ה' על פניו", ובתיבת "ויקרא" מגביהים את הראש. וכתב מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שנוהגים שבשני השמות שבי"ג מידות ("השם השם") לא שוחין, ואולם גדולי ספרד, כהברכי יוסף והבן איש חי', כתבו ששוחין קצת גם במילים קדושות אלו.

אֲדוֹן הַסְּלִיחוֹת. בּוֹחֵן לְבָבוֹת. חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ. רַחֵם עָלֵינוּ. ■

פרשת ניצבים

בפיך ובלבבך לעשותו

/ הרב יעקב הלוי פילבר

"רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", ריבוי התורה ומצוותיה ניתנו לאדם כדי לסייע לו להגשים את שלמותו. כמו שכתב הרמב"ם (סוף הל' תמורה): "ורוב דיני התורה אינן אלא עצות מרחוק, מגדול העצה, לתקן הדעות וליישר המעשים". אבל עד שהאדם מבין זאת הוא עדיין מפקק האם המטלות והדרישות העומדות לפניו הן ביכולתו או שהן מעבר ליכולת האנושית שלו, ועל הספק הזה אומרת התורה לאדם: "לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא", הדבר ביכולתך והוא כל כולו תלוי באדם עצמו בלבד ככתוב: "כי קרוב אליך הדבר מאד, בפיך ובלבבך לעשותו". התורה מתייחסת כאן לשלוש הפעולות הכוללות את תיפקודו של האדם: מחשבה ["בלבבך"], דיבור ["בפיך"], ומעשה ["לעשותו"], ואם ידע האדם להשתמש בכל אחת מהן באופן נכון הוא יביא את עצמו אל שלמותו. יסוד נוסף יכולים אנו ללמוד ממה שהתורה מביאה את שלושתם ברצף אחד ככתוב: "בפיך ובלבך לעשותו", שעל האדם לדאוג שלא תהיה סתירה בין כל אחד משלושת הכוחות הללו, שדיבורו של האדם יהיה מתאים למחשבתו, ולא תהיה סתירה בין המעשה למחשבה, אלא תהיה הרמוניה חיובית בין הפנימיות של האדם למעשה החיצוני שלו, כמו שכתב רבינו בחיי בהקדמתו לספרו "חובות הלבבות": שהאדם צריך שהצפון והגלוי שבו יהיו שווים ושקולים בעבודת ה', והוא מתכוון לשלושת הדברים הללו, וכך כתב שם: "עד שתהיה עדות הלב (המחשבה) והלשון (הדיבור) והאברים (המעשה) שווה", וההתאמה הזו של כל חלקי האדם היא לפי "חובות הלבבות" התמימות שעליה ציותה התורה: "תמים תהיה עם ה' אלקיך".

ההרמוניה שבין משאלות הלב וההתנהלות המעשית של האדם, היא אינה רק בחיים האישיים של הפרט כאדם בודד, אלא גם בחיי הנישואין, דבר זה אנו לומדים מדברי הנביא הושע (ב, כא-כב) שמתאר את המרכיבים של הזוגיות המושלמת, וכך אמר הנביא: "וארשתיך לי לעולם, וארשתיך לי בצדק ובמשפט, וארשתיך לי בחסד וברחמים, וארשתיך לי באמונה וידעת את ה'". ועל דברי הנביא הללו נשאלו כמה שאלות: האחת, מדוע את האירוסין שהוא מצב זמני בין הרווקות לנישואין, מציין הנביא כמצב תמידי - "לעולם". שנית, מדוע

כפל הנביא את דבריו: צדק לעומת משפט, וחסד לעומת רחמים? שלישית, מדוע האמונה, שהיא לכאורה חשובה יותר, נאמרה לבסוף? וההסבר הוא כי הנביא בסדר הזה ובפירוט הזה ביקש ללמדנו כי שלמות הזוגיות של הבעל והאשה בנויה משני חלקים: האחד הוא הצד האידאלי הרוחני של קשר הנישואין, שאותו מאפיינת דווקא תקופת האירוסין, התקופה שבה בני הזוג אמנם חיים בנפרד אבל באהבה אידיאלית ללא מחויבויות, ואח"כ באים הנישואין שבהם הזוגיות עומדת במבחן יום יומי של חיים משותפים בצוותא, ומה שנותן לחיי המשפחה את הקביעות וההתמדה הוא דווקא הקשר האידיאלי שהיה קיים בתקופת האירוסין, וכוונת הנביא שהקשר הזה ימשיך לעולם, גם בתקופת הנישואין, כמו שאמר: "וארשתיך לי לעולם".

אלא שהמרכיב האידיאלי בלבד אין בכוחו להבטיח שהקשר הזוגי יתקיים לאורך ימים, שלא ישחק בעקבות החיכוכים והמשברים שבחיי היום יום, אם בני הזוג לא ידעו להתחשב איש עם רעהו, להגיש האחד לשני בכל הלב את הסיוע והעזרה שהוא זקוק להם, ללא ההתחשבות הזו לא יוכלו חיי המשפחה להחזיק מעמד. לכן בא הנביא ומוסיף שמלבד האידיאליות של תקופת האירוסין יש צורך לבסס את הזוגיות על הסכמים מחייבים שבמסגרת הזוגיות, ולהוסיף עליהם גם התנהגות של לפנים משורת הדין. ועל כך אומר הנביא: "וארשתיך לי בצדק ובמשפט, וארשתיך לי בחסד וברחמים". ה"צדק" הוא דבר המחויב מן הדין אלא שהוא תיאורטי ברמה המופשטת, ואילו ה"משפט" הוא הגשמת הצדק בפועל בחיים המעשיים, ושניהם חייבים להימצא בחיי הנישואין. ואחר שהאדם מקיים בחיי הזוגיות שלו את אשר הוא מחויב, צריך הוא לדעת שבחיי הזוגיות שלו חייב הוא לנהוג גם לפנים־משורת־הדין, שהוא ה"חסד" וה"רחמים", החסד כתכונה פנימית בלב, ואילו ה"רחמים" הם ההטבה ברמה המעשית בעשיית החסד בפועל. וכאשר חיי הנישואין מושתתים על ההרמוניה הזו בשילוב של הרוחניות המופשטת עם המעשה בפועל, על היסודות הללו ניתן לבנות את הבית המשפחתי שיהיה בית של תורה, ואז יתקיים בו גם "וארשתיך לי באמונה". בית נאמן היודע את ה', כמו שמסיים הנביא: "וידעת את ה'".

היום הרת עולם

/ הרב יעקב הלוי פילבר

כל אדם חי בתוך שלושה מעגלים: המעגל האישי, המעגל הלאומי והמעגל העולמי. כנגדם ניתנו לנו חמישה מועדים: שלושת הרגלים, פסח שבועות וסוכות, וראש השנה ויום הכיפורים. יום הכיפורים כנגד המעגל האישי, יום סליחה וכפרה לחטאות היחיד ועוונותיו, ככתוב: "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו". ביום הזה עומד כל אחד ואחד עם עצמו, מתענה בחמשת העינויים, ומבקש על עצמו בתשובה ווידוי. ביום הכיפורים האדם הוא במרכז, ככתוב: "אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב הרשע מדרכו וחיה". או "יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמהו". שלושת הרגלים הם כנגד אירועים לאומיים של עם ישראל, כמו יציאת מצרים, מעמד הר סיני ועננ הכבוד. ואילו בראש השנה אנו מתמקדים בתפילתנו בתפילה לתיקון עולם במלכות שדי, כמו שאנו אומרים: "היום הרת עולם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים". בראש השנה אנו מבקשים: "אלקינו ואלקי אבותינו מלוך על כל העולם כולו בכבודך" ובראש השנה אנו אומרים: "ועל המדינות בו יאמר: איזו לחרב ואיזו לשלום . . . מי לא נפקד כהיום הזה".

לגבי כפרת חטאי היחיד שביום הכיפורים אנו אומרים: "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים". ובכפרה הזו הפרט הוא העיקר והתשובה מתחילה מהאדם ואז "הבא להיטהר מסייעים בידו", "אני לדודי" תחילה ואח"כ "דודי לי". וכך אנו נוהגים ביום הכיפורים, התשובה נעשית על ידינו, ורק עם התשובה, עצמו-של-יום-הכיפורים מכפר עלינו ומטהר אותנו.

בראש השנה אנו מבקשים על תיקון העולם במלכות שדי, כאן אנחנו טפלים כשותפים לקב"ה במעשה בראשית. כמו שאמרו חז"ל: "עתידה בת קול להיות מפוצצת בראש ההרים ואומרת כל מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו". התהליכים העולמיים הקשורים לכלל ישראל נקבעים בשמים, ועל הנסיון האנושי לשנות אותם כתב הרמב"ן: "הגזירה אמת והחריצות שקר", וכמו שאמר שלמה במשלי: "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום", את הדבר הזה רואים אנו גם בימינו לגבי מדינת ישראל, איך אנשי שלטון מבית ומחוץ מתכננים תכניות הנוגעות לכלל ישראל ולפתע באה המציאות וטופחת על פניהם, ועל התופעה הזו כתב הרב קוק: "סבורים אנחנו שבחכמתנו ובפקחות הפקחים שבאנו באנו עד הלום, להיות לנו אתחלתא לגאולה. ואנו שוכחים כי לולא יד ה' בעל מלחמות זורע צדקות ומצמיח ישועות, לא היו כל מפעלותינו פועלות מאומה, שוכחים אנו שהיד הסודית הזאת היא כל המפעל". ובמקום אחר כתב: "כי הוא ברוך הוא בעל מלחמות, והגרזנים והמסורים הרבים, אשר אולי הם החושבים שידם היא העושה, ישיבו אל לבם, בהגלות אור ישועה, כי רק כלים הם הנדחפים מיד החוצב והמניף, אשר מאד עמקו מחשבותיו".

אנו עומדים עכשיו בפתחו של ראש השנה, בימים הללו נרבה בתפילות ובקשות, כמובן נבקש מבורא עולם: "כתבנו לחיים מלך חפץ בחיים", נוסיף לכך עוד שתי בקשות: האחת שהקב"ה יגזור על עם ישראל גזירות טובות, ישועות ונחמות. והשנייה שהקב"ה יתן לנו את הכוח להיות שותפים עם א-ל להוציא מן הכוח אל הפועל את התוכניות הטובות שנגזרו עלינו - תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה.

ליצוק תוכן רוחני לשולחן החג

/ הרב שלמה הלוי שליט"א

ראש השנה הוא "יום הדין". יום שבו נשפט האדם על "החבילה" שאגר במשך השנה. כדי לצאת זכאים בדין אנו מגייסים, בין היתר, את הסימנים לשנה טובה ומתוקה:

יש לנו ראש של כבש, ואפילו ראש של דג. רשימה מרשימה גדולה ומתארכת ויש כאלה אשר נוספו בשנים האחרונות, ותפסו מקום נכבד בלילה הזה כמו:

אננס - בארמית "אנ - נס" שמשמעותו: "אני בורח".

חציל - בגימטרייה = "הצלחה" - שנזכה להצליח בדין.

תרד - "שתרד" עלינו שנה טובה.

גזר - "שתגזור" עלינו גזירות טובות.

מילון או לימון - אותיות "נימול" שנזכה לבן זכר.

תפוח - אותיות "פתוח" שתפתח ליבנו בתורה.

מלפפון - גימטרייה "רופא" שנזכה לרפואה שלמה.

עגבניה - אותיות "ניגע בה" שנזכה להתייגע בתורה.

בצל - שנזכה לשבת "בצל" סוכת עורו של ליוויתן.

פלפל - שנזכה "לפלפל" בתורה.

בכל שנה יוצא מבית המדרש עוד איזה "סימן חדש". זה טוב ונחמד אך יש לזכור שזה איננו הבסיס של החג.

מטרת ימי הרחמים והסליחות, איננה התרוצצות וטרחה בשוק ובמטבח ולהשקיע את ראשנו במתכונים וסימנים. מטרת הימים המרוממים הללו היא, להשמיד את החבילה של העבירות שבאמתחתנו, לכבס את הלב ושאר האיברים, להגיע למשפט נקיים ושלמים, קדושים וטהורים.

לצערנו, במקום להתרכז בעיקר, בהכנת הלב, בקרצוף וניקיון הנפש. מקום להשקיע בזה, בני אדם מתעלמים, ומחזרים אחר סגולות וסימנים וחושבים שעל ידי כך יסתדרו להם בבית דין של מעלה כל העניינים.

משל למה הדבר דומה:

לאחד שנמצא באזור מלא חיידקים ומגיפות קשות וקטלניות, ובמקום לברוח משם הוא מקבל על עצמו לשתות כל יום "ויטמינים". היש שטות גדולה מזו?!

קודם כל תשתנה! תברח מהסכנה, תיקח אנטיביוטיקה ותקטול את החיידקים ששאפת, אחר כך תיקח"תוספות תזונה"...

הנמשל הוא נוקב כל כך:

"האדם" כל השנה אוגר חיידקים רוחניים קטלניים, עבירות שבעיניו קלות אולם בשמים הן נוראות... והנה מגיעים רגעים נשגבים ומרוממים, ימי רחמים וסליחות, ובמקום שייקח הוא אנטיביוטיקה ויקטול את החיידקים, במקום שיתנתק מכל הרפש והזוהמה ויעשה תשובה, הוא מחפש ויטמינים ותוספות ומשקיע בסימנים...

וייכתב מיד: חס ושלום! אסור לזלזל, כל מנהגי ישראל קדושים וטהורים. כמובן שיש עניין להכין גם" סימנים" אך רק בתור "כוח עזר נוסף" להצלחה בדין.

מה עם "התשובה"? כמה זמן אנו מקדישים לכך?! האם אנחנו מרגישים את פחד המשפט ומשמעותו? האם בכלל יש לנו מושג מה זה "פחד" אמיתי?

"עצה לראש השנה":

בביתו של סבי ז"ל היה מנהג מיוחד בראש השנה: משסיימו כולם לאכול את הסימנים ואמרו יהי רצון... מיד לאחר מכן היו כולם עוצמים את עיניהם לדקה אחת, ובמהלכה היו מתרכזים ועושים חשבון נפש זריז, וכל אחד היה בוחר בתוך ליבו נקודה אחת בעבודת ה' לחיזוק.

לאחר שכולם קיבלו קבלה אישית, היו אומרים כך: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שכשם שזכינו ברגע זה להשתנות ולהתעלות ולעשות לך נחת רוח, כן נזכה להתרומם ולהתקדש לפניך תמיד.

סבי ז"ל ידע לשים את הדגש במקום הנכון, ובמקום להוסיף לשולח עוד איזה סימן חדש מהמקרר או מאיזו קופסת שימורים, הוא שם על השולחן את הלב שלו ושל בני ביתו והכניס משמעות לכל הערב, והפיק ממנו תועלת עצומה.

שו"ת קיץ הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלת אפרים מרגלית / רעננה: בבית הכנסת בו אני מתפלל בראש השנה, מתכננים לערוך קידוש מפואר עם כל מעדני עולם, קודם תקיעות השופר. כששאלתי איך אפשר על פי ההלכה לאכול קודם התקיעות, אמרו לי הרי הנביא אומר 'אכלו משמנים ושתו ממתקים', אמרתי להם, נכון, אבל הנביא לא אמר שזה צריך להיות לפני תקיעות...

בקיצור, נוצר ויכוח בבית הכנסת, אלו אומרים כך ואלו אומרים כך בבחינת 'אלו ואלו בניצוח מנצחים...'

מכיוון שאני יודע שלא רק בבית הכנסת שבו אני מתפלל מתווכחים על כך, אלא בבתי כנסיות נוספים, וישנה מבוכה בציבור בעניין זה, אשמח אם הרב יוכל לבאר ולפרש פרשה זו, ובפרט שהלכה זו שייכת גם למצוות נוספות, כגון אכילה לפני נטילת לולב וכדומה.

תשובה: אכן מצאנו בכמה מקומות בהלכה[א] שחכמים אסרו לאכול קודם עשיית המצווה החיובית ובאופן שכבר הגיע זמנה, וזמן קיומה - מוגבל.

הטעם להלכה זו הוא משום שמא ימשך בסעודתו וישכח ולא יקיים את המצווה.

במשניות הלכה זו מוזכרת בקשר לקריאת שמע, תפילת מנחה, נטילת לולב, ובשולחן ערוך ובמפרשיו[ב] מצאנו זאת גם לגבי מצוות בדיקת חמץ, הדלקת נר חנוכה, קריאת מגילה, ברית מילה.

אמנם לא מצאנו בשולחן ערוך הלכה זו כלפי מצוות תקיעות שופר, ומשום כך היו מן הפוסקים שרצו לומר כל מיני סברות וחילוקים מדוע אין הלכה זו נכונה לגבי מצוות 'תקיעת שופר' ואזכיר שניים מהם:

א) מכיוון שכל החשש הוא 'שמא ישכח' אם כן בראש השנה שאימת הדין עלינו, אין לחוש שמא נשכח מלקיים את המצווה, וכמו שמצינו בהלכה שמותר בליל יום הכיפורים לקרוא לאור הנר ואין לחוש שמא יטה[ג].

ב) תקיעת שופר היא מצווה שנעשית ברבים, וברבים אין חשש שמא ישכח כי רבים מזכירים אחד לשני[ד] (רבים מדכרי אהדדי).

אולם האמת תורה דרכה, שבתוספתא במסכת שבת[ה] מבואר בפירוש שהלכה זו שייכת גם לגבי שופר, כמו לגבי לולב ושאר המצוות האמורות.

וכן מצינו אצל רבותינו גדולי הפוסקים ה'חתם סופר' והגאון רבי עקיבא איגר[ו] זצ"ל, שמבואר בדבריהם בצורה ברורה שהלכה זו שייכת בהחלט גם לגבי מצוות שופר.

ולכן בוודאי שאין 'לאכול' קודם קיום מצוות 'תקיעת שופר'.

אולם זאת יש לדעת שלא כל 'טעימה' מוגדרת כ'אכילה', כי אכילה נחשב רק אם אוכל ממיני מזונות כביצה ומעלה, אולם פחות מכך מוגדר כטעימה, ואם אוכל מדברים שאינם מיני מזונות או המוציא גם יותר מכך מוגדר כטעימה.

והנה נחלקו הפוסקים האם מותר לטעום קודם קיום המצווה, ודעת המשנה ברורה[ז] שיש להקל רק במקום צורך גדול.

אמנם אין לכחד כי ידוע ומפורסם כי 'מנהג הישיבות' הוא כן לקיים קידוש קודם התקיעות בראש השנה, וכנראה מנהג זה מבוסס על כך שהתפילות בישיבה ארוכות באופן ניכר, והבחורים משקיעים כוחות עצומים בתפילה, ומשום כך מוגדרים הם כחלושים לעניין זה, ולכן יש להקל לעשות קידוש כדי שיהיה אפשר 'לטעום' ולשתות ולאזור כוח להמשך התפילה, שהרי טעימה מותרת במקום צורך גדול כמבואר לעיל.

ולסיכום: המקל לטעום קודם התקיעות יש לו על מה לסמוך ובפרט אם הוא מתפלל במניין שהתפילות בו מתארכות, ועל אחת כמה וכמה שאם מדובר על אדם שזקוק לכך מבחינה בריאותית, אלא שמאחר שחיוב 'קידוש' כבר חל לרוב הפוסקים לאחר תפילת שחרית והרי אסור אפילו לטעום קודם קידוש, אם כן חייב הוא לקדש או לשמוע קידוש מאחר, ולאכול לפחות כזית מזונות כדי שייחשב לו כ'קידוש במקום סעודה' אך לא יאכל כביצה ומעלה ממיני המזונות, כדי שאכילה זו תישאר בגדר 'טעימה' ולא בגדר 'אכילה', ויכול לשתות כרצונו ולטעום עוד ממיני מאכלים אחרים שאין ברכתם 'מזונות' או 'המוציא'.

ואם ביכולתו לא לטעום כלל עד סיום התפילה תבוא עליו ברכה.

ועוד הערה לסיום: מי שזקוק מחמת בריאותו לעשות קידוש במהלך תפילת החג של חג הסוכות, עדיף שיעשה את הקידוש לאחר נטילת לולב והלל, מאשר לפני נטילת לולב, ובשופר אי אפשר להציע פתרון כזה (לעשות את התקיעות לאחר התקיעות דמעומד) משום שאין להפסיק בין תקיעות דמעומד לתקיעות דמיושב.

א - עיין משנה שבת דף ט' ובשו"ע או"ח סימן רל"א, ובשו"ע או"ח סימן תרצ"ב וסימן תל"ג וסימן תרנ"ב ובמג"א סימן תמ"ה ס"ק ב' ועוד.
ב - כמבואר לעיל בהערה הקודמת
ג - שו"ת התעוררות תשובה או"ח סימן קמ"ז
ד - שו"ת ציץ אליעזר
ה - פרק ראשון
ו - חלק ב' (יורה דעה) סימן ז'.
ז - פסקים ותקנות להגרע"א אודות מגפת החולירע
ח - סימן תרנ"ב (לגבי לולב

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

סיפור לשבת וחג

בבית דין של מעלה

ידיו המגוידות חפרו באבן בלא כח, ברירה לא הייתה בידו, חייב היה להביא מעט כסף בכדי להאכיל את יתומיו. לבו של מנשה שתת דם טרי במעמקים, לילות רבים ספגה כריתו בשקט את דמעותיו אל תוכה.

סאת הייסורים שלו דומה שעברה את של שכניו וחבריו, מאדם פשוט ושקט הפך לבעל ייסורים תוך תקופה קצרה: אשתו נפטרה עליו בדמי ימיה בעודה מותירה לו "ירושה" בדמות שבעה יתומים שהגדולה שבהן בת 14 בסך הכל; את יכולתו לעבוד בעבודה מכובדת שמכניסה סכום נאה איבד מנשה בעקבות ימי האבל הקשים והצער שתקפו; יתומיו לא טמנו ידיהם בצלחת וכל אחד מהם סבל מפטירת האם ממיחוש נפשי או גופני.

למחייתו ובלית ברירה ממש, עבד מנשה בחציבת אבנים - עבודה פיזית קשה שלא הסכין לה מעודו. בבת אחת זנח את המעדר. לגם מעט מכד המים שהביא איתו ושם פעמיו העירה. בלי לחשוב, בלי להרהר. תחושת מסכנות הציפה בגלים שוצפים את כל כולו, חוסר האונים מילא אותו מכף רגל ועד ראש, וכך התפרץ בבכי מטלטל וחסר מעצורים אל חדרו של רבי שלום שרעבי (יום פטירתו י' שבט) הרש"ש הקדוש.

הרש"ש הקדוש חיכה מעט שיירגע, מזג לו כוס מים, ובהחזיקו את כף ידו של מנשה ביקש ממנו שיספר לאט לאט את כל סאת צרותיו בימים האחרונים. ומנשה סיפר. לא דילג ולא החסיר שום פרט. אם כי, לשבחו ייאמר, שלא הגזים בתיאור.

הרש"ש העניק לו ברכה חמה ונלבבת ומנשה יצא מעודד אל ביתו. אך לא הספיק להגיע עד ביתו, אין הוא יודע מה היה לו, לפתע פרחה נשמתו מגופו ודאתה אל־על. שם, בשמי מרום, העמידוהו בית הדין של מעלה מול מאזניים ענקיות, החלו שוקלים את מצוותיו המועטות שעשה בחייו, למול הררי עבירות שעבר - כשרבות מהן בהיסח הדעת ומחוסר ידיעה. כף המאזניים נטתה שמאלה בחדות, כשהכף הימנית של המצוות תלויה רועדת גבוה באוויר, כביטוי נלעג למעט שהצליח מנשה לעשות בחייו מבחינה רוחנית. מלאכי החבלה השחורים החלו נושפים ורושפים בלהט, כעת ייפול לידם טרף שמן.

מנשה החל לבכות: וכי היכן הצדק והיושר? כה רבות סבלתי בימי חלדי, יתום הייתי, אשתי הותירה לי יתומים לגדל, טרוד הייתי על המחיה ועל הכלכלה, בבריאות נפשם וגופם של ילדי שגידלתי לתורה. הרבה ברירות לא נותרו לי. וכי כל הייסורים הללו אינם באים כעת בחשבון?

"צודק הוא", הרעים הכרוז בבית דין של מעלה, "הבו את ייסוריו ושפכו אותם על כף המצוות". עגלות עגלות עמוסות במיני תלאות ומועקות הגיעו אל הכף. אחת מהן לא נעדרה. גם את האבנים שחצב בזיעת אפיים - עבור לימוד התורה של ילדיו ומזונם - שקלו על הכף. ובסיומו של תהליך, הכף של המצוות כמעט והשתוותה לכף העבירות. חסר היה כחוט השערה כדי לאזן בין השתיים לגמרי בכדי שיצא מנשה זכאי.

"האם אין עוד ייסורים?" שאל הכרוז החזק. בלא מילים הוברר שאכן תמו הייסורים. דינו של מנשה הוכרע: לגיהנום!... מנשה שרעד מדמותם של מלאכי החבלה זעק: "עוד ייסורים! הבו לי עוד ייסורים!...". כך התעורר שטוף זיעה בחדרו של הרש"ש שהביט בו בחמלה ושאלו: "האם רצית לשאול משהו?"

מנשה גמגם במבוכה תוך כדי שיצא: "לא רבי, הכל בסדר".

העגלון והזמיר

באחד הימים ביקש הפריץ מעגלונו לקחת אותו לעיר. העגלון שמח על הנסיעה הארוכה שתותיר בידו משכורת הגונה, ומיהר להכין את סוסיו למסע. הנסיעה הייתה, אכן, ארוכה כצפוי, וכאשר הגיעו לבסוף ליעד, כיוון הפריץ את העגלון לרחוב מסוים, והורה לו לעצור בפתחה של חנות לבעלי חיים .

העגלון המתין בסקרנות לשובו של הפריץ לעגלה, כדי לראות את הסיבה לטירחתו הרבה. והנה, להפתעתו, כעבר זמן מה שב הפריץ ובידו כלוב וצפור בתוכו.

"מהי הציפור הזו?", לא הצליח העגלון לכלוא את סקרנותו. "זמיר", השיב הפריץ קצרות "וכמה היא עלתה?", הוסיף העגלון להתעניין. "מאה רובל", הייתה התשובה הפעם.

פיו של העגלון נותר פעור מן התדהמה הגדולה שהשתלטה עליו, הפריץ נוסע במשך יום שלם, כדי לקנות במאה רובל... צפור אחת קטנה! אין ספק שזוהי צפור טעימה במיוחד, הירהר במשך כל הנסיעה חזור.

המשך בעמוד הבא...

וכששב לביתו הייתה ההחלטה בשלה בקרבו. הוא פנה לאשתו ואמר לה: הבחנתי היום שהפריץ קנה צפור קטנה במאה רובל, מסתבר שטעמה של הציפור הזו הוא כטעם גן עדן... הנה אנו כבר מזדקנים, ומה דעתך פעם אחת בחיינו להרגיש כעשירים?! הנה יש לנו חמישים רובל שאותם הצלחנו לחסוך ליום פקודה, ובנקל אוכל להשיג חמישים רובל נוספים בהלוואה, והרי לנו מאה רובלים, שבהם נוכל לקנות את הזמיר בעבורנו.

נתנה האישה את הסכמתה, והעגלון יצא בשנית למסע הארוך אל העיר ורכש לו את הציפור השנייה בדיוק באותה חנות, כשהוא משלם עליה מאה רובלים טבין ותקילין. שמח וטוב לב הוא שב לביתו, כשהציפור היקרה בכלוב שבידו. הוא הושיט את הציפור לאשתו, וביקש ממנה לבשל אותה.

"ואיך אדע כיצד לבשלה"?, תמהה האישה", הלא מעודי לא בשלתי צפור משובחת ויקרה כמותה!".

"חלקי אותה לשניים", יעץ העגלון כמבין", מהחצי הראשון תכיני צלי, ואת המחצית הנוספת תשמרי בעבור המרק".

עשתה האישה כדבריו. והנה, כעבור מספר שעות כאשר נגשו השנים לאכול את הציפור, הם הבחינו כי הציפור שכל משקלה לא עלה על מאה גרם, הצטמקה כעת לכדי חמישים גרם בלבד. העגלון טעם ממנה והעווה את פניו, היה זה תבשיל שלא נלעס וכל טעם אין בו. בתקווה גלויה הגישה האישה את מנת המרק, אולם התוצאה שהמתינה לשניהם בתוך הסיר, הייתה גרועה אף יותר מן הצלי...

בלית ברירה שלחה האישה את בעלה אל הפריץ והפצירה בו שיחקור היטב ויבדוק, כיצד מבשל הוא את הציפור.

רץ העגלון אל הפריץ והתחנן לפניו שיגלה לו מהו סוד בשולה של הציפור היקרה, לשמע דבריו נתן בו הפריץ את עיניו וקרא: שוטה שבעולם, את הזמיר לא אוכלים, מעמידים אותו בכלוב בסלון, והוא מנעים לכל האורחים בנגינותיו הערבות...

ראש השנה אינו יום של אוכל...

למרבה הבושה, יש אנשים הנוהגים כאותו עגלון. כאשר הם נזכרים בימי ראש השנה, עולה בזיכרונם טעמם המשבח של הסימנים וריח הדבש, לאלו יש להזכיר, כי את ראש השנה לא אוכלים... ראש השנה הוא יום הדין המהווה שעת מבחן על חיינו בעולם הבא ובעולם הזה. יום דין זה נוגע הן למבוגרים והן לצעירים, ואפילו לילדים ולתינוקות, בו יוכרע גורלם של כלל עם ישראל בארץ ובעולם כולו, בו ייכתב מי יחיה ומי ימות, מי יוותר עם כל איבריו בשלמותם, ומי חלילה לא... מי יזכה לשפע של סייעתא דשמיא בכל צעד ושעל, ולמי יצוצו בעיות בכל פסיעה. זה אינו יום של אוכל!

ועלינו לכוון את מערכת האסוציאציות שלנו, כדי שתפעל כפי שראוי לה, וכאשר נשמע באלול את הקול הבוקע מן השופר, ניזכר ביום הדין הקרב ובא.

■

שביבים / שאול שיף

■ ולב אלמנה ארנין

סיפר א. א. כי בהיותו נער למד בישיבת סלבודקה בבני ברק. אביו נפטר והוא התכונן לשהות בישיבה בימי ראש השנה כדי להרגיש את אותה התרוממות רוח בה זוכים בישיבה. אולם בערב ראש השנה הוא נקרא לפתע לחדרו של ראש הישיבה, איש תנועת המוסר, הרה"צ רבי אייזיק שר זצ"ל.כשהגיע לחדרו, שאל הצדיק: "היכן אתה מתכונן להיות בראש השנה?". התלמיד נבהל מעצם השאלה והשיב בלחש: "בישיבה". אז הסביר לו רבי אייזיק שר כי לא כן עליו לעשות, וכי עליו להיות בחג בבית אמו. וכך הסביר: "תראה, יש לך אימא שהתאלמנה לא מכבר, היא מטבע הדברים תבוא בראש השנה לבית הכנסת כדי לשמוע קול שופר. היא בוודאי תשלח מבט מעזרת הנשים לעבר היכל התפילה, את בעלה היא כבר לא תראה בין המתפללים..., גם לא את בנה? ואז לבה יהיה מר עליה מאד. עליך אפוא לנסוע מיד הביתה ולהתפלל באותו בית כנסת שבו תתפלל אמך האלמנה."

כאשר החל הבחור הצעיר להתחנן לרב, וביקש להישאר בישיבה, שכן ברצונו לחוש בימי החג את אווירת הישיבה, השיב לו רבי אייזיק: "לא מצאנו בשום מקום , כי חובה להרגיש אווירה של ישיבה, אבל כן מצאנו פסוק מפורש שבו נאמר: "ולב אלמנה ארנין" (איוב כט, יג).

■ נסו לקלם

כתב הרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל (בספר דברי אגדה):

שבע פעמים אומרים למנצח לבני קֹרח לפני התקיעות. מדוע זכה קֹרח שמזכירים את בניו? מבאר רש"י, (בתהילים מזמור מב):

לבני קרח- אסיר ואלקנה ואביאסף הם היו תחילה בעצת אביהם ובשעת המחלוקת פרשו וכשנבלעו כל סביבותיה ופתחה הארץ את פיה, נשאר מקומם בתוך פי הארץ כעניין שנאמר: "ובני קרח לא מתו" ושם אמרו שירה ושם יסדו המזמורים הללו ועלו משם ושרתה עליהם רוח הקודש ונתנבאו על הגלויות ועל חורבן הבית ועל מלכות בית דוד.

ובספר "אמונת עיתך" מבואר:

כתוב בפסוק (במדבר לו, לד) וכל ישראל אשר סביבותיהם נסו לקלם... מדוע בני ישראל ברחו?

והתשובה: לקלם, כי הם שמעו את הבנים של קֹרח אומרים: "למנצח לבני קֹרח מזמור" - ר"ת לקלם.

מהשירה של בני קֹרח, כולם ברחו! הם התעשתו ברגע האחרון.

כתב הרב אלישיב:

אדם שמתעורר לפני תקיעת שופר... תראה מה הרוויחו בני קֹרח, ברגע האחרון הם התעשתו, וזכו להגיד שירה לפני הקב"ה!

הכתיבה והחתימה טובה - תשפיע על השידוך

בשלהי חודש אלול תשל"ג כתבה בחורה לרבי מלובביץ' זי"ע אודות הצעת שידוכין בארץ-הקודש, לאחר שהגיעה לחצר הרבי ב-770 לחודש החגים. הרבי הגיב (אגרות קודש כרך כח עמ' שלג): כל הנזכר לעיל [= הצעת השידוכין] הרי נוגע למעשה רק לאחרי חזרתה לארץ-הקודש ת"ו ובינתיים - הרי תתחדש שנה חדשה וכתיבה וחתימה טובה בכל הנוגע לכל אחד ואחת, ולכן תעשה כל התלוי בה שתיכתב ותיחתם לטובה בריבוי - כולל גם החלטה בהנ"ל לטוב - ותחליט בחזרתה.

ובעניין אחר: מעשה ביהודי שביקש מהרבי תיקון על אי שמיעת תקיעת-שופר בראש-השנה. הרבי השיב: לימוד דא"ח על דבר תקיעת שופר.

כלומר התיקון לכך הוא, לימוד מאמר חסידות המבאר את עניין תקיעת שופר.

המחטיא את הרבים

שאלה: אדם שהחטיא את הרבים, (שגרם לאחרים לחטוא), האם יש אפשרות שתקובל תשובתו, כאשר הוא מתחרט מכל לבו על מעשיו, ומקבל על עצמו שלא לחטוא עוד במה שעשה?

תשובה: אמרו רבותינו בפרקי אבות (פ"ה), כל המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה. ואם כן מבואר, שמי שהחטיא את הרבים, אין לו אפשרות לחזור בתשובה, ובחטאו ימות, ובעולם הבא יפרעו ממנו על מה שעשה.

אולם באמת שאין הדבר כן, כי אין דבר העומד בפני התשובה, אלא הכוונה בדברי רבותינו בפרקי אבות היא, שמי שהחטיא את הרבים, לא תהיה לו סיעתא דשמיא, (כלומר סיוע מן השמים), לחזור בתשובה. וכמו שנאמר במשלי, אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס, "אל יתמכו בו", שלא יתמכו בו מן השמים לחזור בתשובה. וטעם הדבר הוא, בכדי שלא יהיה הוא בגן עדן, ואלו שחטאו בגללו יהיו בגיהנם. אבל אם התאמץ ועשה תשובה, מקבלים את תשובתו. וכמו שכתב הרמב"ם, שכל אלו ששנינו שאין להם חלק לעולם הבא, ובכלל זה מחטיאי הרבים, אם שבו מרשעם קודם מיתתם, והם בעלי תשובה, הרי הם מבני העולם הבא, שאין לך דבר העומד בפני התשובה. וכן אמרו בירושלמי (פ"ק דפאה).

ומרן הרב רבנו עובדיה יוסף זצ"ל הוסיף על זה רמז מהפסוק, "אם יהיו חטאיכם כשנים (אדומים כשני שהוא אדום), כשלג ילבינו", (שאם תשובו בתשובה, ילבינו חטאיכם כמו השלג), והכוונה בזה, אם החטאים, הם חטאים שלכם בלבד, "חטאיכם", של החוטאים, אז כשלג ילבינו. אך בהמשך הפסוק נאמר, "אם יאדימו כתולע, כצמר יהיו", ולא נאמר "אם יהיו חטאיכם כתולע", אלא "אם יאדימו", שהוא לשון הפעיל, שהחטיא אחרים, והאדימו חטאיהם של האחרים, אז כצמר יהיו, ולא כשלג, שהשלג הוא יותר לבן מן הצמר. ומכל מקום בדיעבד מתקבלת תשובתו. (ענף עץ אבות עמוד שעב).

ומן הענין לציין, כי בראש העוון הזה של המחטיא את הרבים, הם אותם המבזים את החכמים, ומטיפים לכל השומע לקולם כנגד חכמי ישראל וכנגד דת תורתנו הקדושה, שבהיותם מפיצים דעות כוזבות, גם הם בכלל מחטיאי הרבים, ותחת אשר היה ראוי להם לנצל את כחם בדיבור, לחזק את לבותיהם של חלשי הרוח לחזור בתשובה ולהתקרב עוד ועוד לעבודת ה', הם הולכים ומשתמשים בכחות שנתן להם ה' יתברך, להחטיא את הרבים כנגדו. וכל אלו הם בכלל מחטיאי הרבים, שענשם גדול, וקשה תשובתם, אלא שכאמור, אם עשו תשובה בכל כחם, תשובתם מתקבלת לפניו יתברך. והנכון הוא לגבי כל מי שהחטיאו את הרבים, שיעשו תשובת המשקל, לזכות את הרבים במצוות לכפר על חטאיהם, ואז תהא תשובתם מקובלת ביותר. ותשובת המשקל היא, שאם היה מקלקל את הרבים בדעות רעות שהיה מפיץ, הרי מעתה ואילך יחזק את אחרים בדעות נכונות על פי דרך ה', וכן למשל אשה שהיתה נוהגת ללכת בחוסר צניעות, הרי מעתה תדקדק יותר ללכת בצניעות, ותשפיע גם על חברותיה ללכת בצניעות, וכן על זה הדרך. ובזה יכופר חטאם, ותקובל תשובתם לפני ה' יתברך.

איך מנקים שופר?

לפני תקיעה בשופר מומלץ לנקות אותו, שכן לכלוך בתוך השופר לעיתים גורם לסאונד גרוע וצרוד. אני ממליץ להעביר חוטר של מטלית מבד כותנה כשהיא טבולה באלכוהול, מרבית הלכלוך מתרכז בפיה של השופר. אשר על כן, מומלץ לנקות עם צימרון. לניקוי זריז יש לשפוך מעט אלכוהול לפיית השופר ולנער מספר פעמים, לפני שאני תוקע בשופר [באלול] אני מעביר שטיפה באלכוהול והצליל משתפר פלאים.

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדואייל: besod@013net.net